

Vannet renner der det vil

Vannområder på tvers av kommune- og fylkesgrensene

På sin vei krysser vassdragene som regel flere kommunegrenser og noen ganger også fylkes- eller landegrenser før vannet ender i vannkranen, hageslangen eller på bade- og fiskeplassen der vi bor. Også mange innsjøer, fjorder og grunnvannsforekomster har utstrekning på tvers av kommune-, fylkes- eller landegrenser.

Det skal nå samarbeides på tvers av menneskeskapt grenser for å få en helhetlig og felles forvaltning av hele vassdrag, fjorder og kystområder. Vannet er et levende system fra fjell til fjord, og fornuftig vannforvaltning må derfor følge nedbørfeltens grenser. Dette er også en av grunnpilarene i den nye vannforvaltningen som nå innføres både i Norge og resten av Europa.

Dette gir oss nye muligheter og utfordringer i forhold til samarbeid om vannforvaltningen på tvers av de administrative grensene.

Vannområde Tana krysser grensene mellom Norge og Finland, og berører kommunene Tana (Deanu), Lebesby, Gamvik, Berlevåg, Nesseby (Unjárgga), Karasjok (Kárášjoga), Kautokeino (Guovdageainnu), Porsanger (Porsáנגgu/ Porsangin) og Alta.

Felles utfordringer og muligheter

Ordet "rival" kommer fra latin og betyr "to som bruker samme elv". Dette illustrerer vannets viktighet for folk gjennom alle tider. Også der en fjord er fordelt mellom flere kommuner må man sikre at den samlede belastningen er bærekraftig. Å ha felles vannområder betyr å ha felles utfordringer i forhold til fornuftig husholdning med ressursen, slik at det er vann nok til alle innbyggere og formål. Ofte vil det være interesse-motsetninger mellom oppstrøms og nedstrøms brukere av vannet. Typiske eksempler er motsetninger mellom vannkraftverk som reduserer vannføringen i elva, påvirkninger fra fiskeoppdrett og fritidsfiskere som vil ha gode forhold for laks og ørret.

Den nye vannforvaltningen legger rammer der man i felleskap skal løse de felles utfordringene.

Slik deler vi inn vannet:

Det området der nedbøren drenerer til et spesielt vassdrag har vi pleid å omtale som nedbørfelt eller avrenningsområde. Mellom nedbørfeltene har vi vannskiller.

Norge har mange veldig små nedbørfelt i bratte terreng, men også noen få veldig store nedbørfelt, som for eksempel Glomma. I tråd med den nye vannforvaltningen skal nedbørfeltene grupperes på en fornuftig og forvaltbar måte. Det er derfor innført tre nye "inndelinger" av vann:

Vannforekomster er den minste enheten. For hver vannforekomst skal vi samle kunnskap om tilstanden, utarbeide miljømål, og om nødvendig gjennomføre tiltak. Vi har over 17.000 vannforekomster i Norge.

Vannområder er en fornuftig og forvaltbar inndeling. Et vannområde består som oftest av flere vannforekomster. I Norge har vi om lag 125 vannområder. Disse vil ofte være interkommunale, og det er på dette nivået at det operative arbeidet vil organiseres.

Vannregioner er grupperinger av flere vannområder i større enheter. I Norge har vi 11 vannregioner som i all hovedsak er norske. Noen av dem rommer flere fylker, og ingen av dem har grenser som eksakt følger fylkesgrensene. For hver vannregion skal bidragene fra arbeidet i vannområdene sys sammen til en regional forvaltningsplan og et regionalt tiltaksprogram. Godt utført grunnlagsarbeid på vannområdenivå vil danne grunnlag for fornuftige regionale planer.

Norge har i tillegg deler av 5 vannregioner som er felles med Sverige og Finland. Også her skal det lages felles plandokumenter som forutsetter samarbeid på tvers av grensene.

Interkommunalt samarbeid må til

Kommunene må sammen finne fram til en fornuftig forvaltning der vannet renner gjennom flere kommuner.

Det handler om å stå sammen for å løse utfordringer knyttet til forurensning og inngrep i vassdragene og fjordområdene.

Foto: Paal Staven

Det handler også om å stå sammen for å ivareta de mulighetene og verdiene som ligger i grunnvanns- og drikkevannsreservene, landbrukets og næringslivets behov for vann av god kvalitet, og tilretteleggelsen for bading, fiske og annet vannært friluftsliv.

Vannet er viktig for livskvaliteten der folk bor og arbeider.

Morsa VANNOMRÅDEUTVALG FOR VANSJØ-HOBØLVASSDRAGET

Vannområdeutvalget Morsa er en videreføring av Morsa-prosjektet som startet opp i 1999 som et samarbeid mellom kommuner, regionale myndigheter og brukerinteresser for å bedre vannkvaliteten i Vansjø-Hobølvassdraget.

Morsa er utpekt av Miljøverndepartementet som et pilot-prosjekt for praktisk gjennomføring av EUs Rammedirektiv for vann.

Vannområdeutvalget for Morsa har egen hjemmeside på: www.morsa.org

Aksjon Jærvassdrag

Er et interkommunalt vannmiljøsamarbeid som samordner tiltak mot landbruks- og avløpsforurensning på tvers av åtte kommuner på Jæren, i Rogaland fylke. Etablert i 1993 som følge av økende forurensning av næringsstoffer, og er nå vannområde Jæren.

Hovedutfordringene er knyttet til forurensende avrenning av næringsstoffer fra landbruksarealer og i flere av vassdragene utslipp fra eldre avløpsanlegg.

Aksjonen har eget nettsted: <http://ajv.no/>

Vannregionmyndigheten (VRM)

I hver vannregion er en fylkeskommune utpekt som VRM. De skal lede og samordne planprosessen.

Vannregionutvalget (VRU)

- er samarbeidsorganet for de regionale myndighetene som er involvert i den helhetlige vannforvaltningen.
- ledes av den fylkeskommunen som er utpekt som Vannregionmyndighet.
- skal bestå av representanter fra berørte sektormyndigheter (inkludert fylkesmannen), fylkeskommuner og kommuner som skal arbeide med påvirkninger, miljømål og tiltak innen sine ansvarsområder.
- er en stor forsamling, og velger derfor ofte et operativt arbeidsutvalg som står for det løpende arbeidet og holder resten av VRU informert.

Referansegruppa til VRU (RG)

Representanter for alle organisasjoner og grupper som berøres av, eller har interesse for vannforvaltningen, skal få være med i referansegruppa.

Dette kan bl.a. være:

- Faglige instanser og interesser
- Interesseorganisasjoner
- Miljøorganisasjoner
- Rettighetshavere
- Private og allmenne brukerinteresser

VRU bør løpende informere og konsultere med referansegruppen om arbeidet.

Vannområdeutvalget (VOU)

Det lokale arbeidet i vannområdene bør organiseres i vannområdeutvalg (VOU).

Her kan både myndigheter, organisasjoner og grupper delta.

Det har vist seg å være en fordel dersom den daglige ledelse arbeidet utføres av en prosjektleder ansatt i den eller de berørte kommunene (mer om dette på infoark 3).

VOU organiserer det praktiske arbeidet lokalt og bidrar blant annet inn i arbeidet med å fastslå miljøtilstand og risiko, kartlegge påvirkninger, sette miljømål og foreslå miljøtiltak.

VOU er den viktigste lokale arenaen for medvirkning og det er derfor viktig at kommunen er representert i utvalget og deltar aktivt her.

VOU må organiseres slik at organisasjoner og enkeltpersoner får anledning til å delta og komme med innspill.

Du kan finne mer informasjon:

- www.vannportalen.no
- <http://vann-nett.nve.no>
- <http://water.europa.eu>

Andre infoark i denne serien du bør lese:

- Vannet der vi bor
- Kommunene sitter med nøkkelen
- Et nytt løft for vannmiljøet